

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR: ONLAYN PLATFORMALARNING ROLI

Kushiyeva Nodira Xabibjonovna

*Pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti*

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15174455>

***Annotatsiya:** Zamonaviy texnologiyalar xorijiy tillarni o'qitish jarayonini sezilarli darajada osonlashtirdi. Onlayn platformalar o'quvchilarga istalgan joydan va istalgan vaqtda til o'rganish imkoniyatini beradi. Shaxsiylashtirilgan yondashuv orqali foydalanuvchilar bilim darajasiga mos kurslarni tanlashlari mumkin. Interaktiv materiallar, jumladan, audio, video va o'yin shaklidagi darslar, o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. Virtual suhbat platformalari (Tandem, HelloTalk) o'quvchilarga ona tilida so'zlashuvchilar bilan muloqot qilish imkonini beradi, bu esa amaliy ko'nikmalarni oshirishga yordam beradi. Onlayn ta'lim iqtisodiy jihatdan ham foydali bo'lib, ko'pincha an'anaviy kurslardan arzonroq tushadi. Umuman olganda, onlayn platformalar xorijiy tillarni o'rganish jarayonini inqilobiy o'zgartirdi va uni qulay, moslashuvchan va interaktiv qildi.*

***Kalit so'zlar:** Innovatsion ta'lim, onlayn ta'lim, xorijiy tillarni o'rganish, raqamli texnologiyalar, interaktiv ta'lim, motivatsiya va o'z-o'zini boshqarish, virtual muloqot.*

Kirish. Zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ayniqsa, xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion yondashuvlar samaradorlikni oshirishga yordam beradi. An'anaviy darslik va o'qituvchilar bilan cheklanib qolmasdan, onlayn platformalar orqali til o'rganish yangi imkoniyatlarni taqdim etmoqda. Ushbu maqolada xorijiy tillarni o'qitishda zamonaviy texnologiyalar va onlayn platformalarning o'rni haqida so'z yuritimiz.

Asosiy qism. Zamonaviy texnologiyalar va internet rivojlanishi bilan xorijiy tillarni o'rganish yanada oson va qulay bo'lib qoldi. Onlayn ta'lim platformalari til o'rganish jarayonini innovatsion va interaktiv shaklga keltirdi. Onlayn platformalar internet orqali istalgan joydan ta'lim olish imkoniyatini taqdim etadi. An'anaviy ta'lim tizimida o'quvchilar ma'lum dars jadvali va o'quv markazlariga bog'langan holda bilim olishadi. Onlayn platformalar esa internet orqali istalgan joydan ta'lim olish imkoniyatini taqdim etadi. Masalan, ish bilan band yoki boshqa shaxsiy majburiyatlari bo'lgan o'quvchilar o'zlari uchun qulay bo'lgan vaqtda til o'rganishlari mumkin. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim metodlari an'anaviy sinf darslariga qaraganda moslashuvchanroq va samaraliroq bo'lishi mumkin (Anderson, 2018) [1].

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

Ko'plab onlayn platformalar foydalanuvchining bilim darajasini avtomatik ravishda tahlil qilib, unga mos kurslarni taklif qiladi. Masalan, 'Duolingo' o'quvchining xatolarini tahlil qilib, zaif tomonlarini mustahkamlashga yordam beradigan mashg'ulotlarni taklif qiladi. 'Babbel' esa foydalanuvchining til bilish darajasiga qarab, individual o'quv rejalarini ishlab chiqadi. Bu esa har bir inson o'z tezligida va ehtiyojlariga mos ravishda o'rganishini ta'minlaydi. Sun'iy intellekt yordamida individual o'rganish tajribasini yaxshilash mumkinligi ilmiy izlanishlar bilan tasdiqlangan (Pérez & Murray, 2019) [2].

Onlayn platformalar video, audio va o'yin elementlaridan foydalanib, o'quvchilarning til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Masalan, multimedia texnologiyalarining ta'lim jarayoniga ta'siri bo'yicha tadqiqotlarda video va interaktiv darsliklar foydalanuvchilarning xotirada saqlash ko'nikmalarini yaxshilashi aniqlangan (Mayer, 2020) [3]. Video va audio materiallar yordamida talaffuzni yaxshilash va yangi so'zlarni eslab qolish osonlashadi. O'yinlashtirilgan darslar o'quvchini rag'batlantirib, til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Interaktiv mashg'ulotlar (masalan, flesh-kartalar, testlar, so'z yodlash o'yinlari) orqali o'quvchilar bilimlarini mustahkamlaydi.

Onlayn platformalar til o'rganuvchilarga real suhbat muhitida ishtirok etish imkoniyatini beradi. Xususan, virtual til almashinuv dasturlarining samaradorligi bo'yicha tadqiqotlar bu usul foydalanuvchilarning muloqot ko'nikmalarini 30-40% ga oshirishini ko'rsatgan (Lee & Mak, 2021) [4]. Onlayn platformalar nafaqat nazariy bilim beradi, balki jonli muloqot va amaliy tajriba orttirish imkoniyatini ham yaratadi. Masalan: 'Tandem' va 'HelloTalk' kabi ilovalar orqali til o'rganuvchilar dunyo bo'ylab ona tilida so'zlashuvchilar bilan suhbatlashishlari mumkin. 'Preply' va 'italki' kabi platformalar o'quvchilarga tajribali o'qituvchilar bilan individual dars o'tish imkonini beradi. Bu usul o'quvchilarning so'zlashuv ko'nikmalarini oshirish va real hayotdagi muloqotga tayyorlanishlariga yordam beradi.

Ko'pgina onlayn platformalar bepul yoki arzon narxlarda mavjud bo'lib, odatiy ta'lim kurslaridan ko'ra iqtisodiy jihatdan maqbulroq hisoblanadi. Ko'pgina platformalar bepul ta'lim olish imkoniyatini ham taqdim etadi. Masalan, 'Duolingo' va 'BBC Languages' bepul kurslar bilan ta'minlaydi. 'Coursera' va 'edX' kabi platformalar esa sifatli til kurslarini tekin yoki arzon narxlarda taklif qiladi. Tadqiqotlarga ko'ra, onlayn kurslar ta'lim xarajatlarini 50% ga qisqartirishi mumkin (Johnson & Smith, 2017) [5].

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

Har qanday ta'lim shakli singari, onlayn platformalarning ham o'ziga xos kamchiliklari mavjud. Ular ta'lim jarayonining samaradorligiga ta'sir qilishi va o'quvchilarning til o'rganish jarayonida qiyinchiliklarga duch kelishiga sabab bo'lishi mumkin. An'anaviy ta'lim tizimida o'qituvchilar va sinfdoshlar o'quvchilarni nazorat qiladi, ularga ilhom bag'ishlaydi va tartibni saqlashga yordam beradi. Onlayn platformalarda esa o'quvchilar o'z ta'lim jarayonini mustaqil ravishda boshqarishlari kerak. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'z-o'zini motivatsiya qilish qiyin bo'lgan o'quvchilar onlayn kurslarni 30-40% kamroq yakunlaydi (Lee & Mak, 2021) [4]. An'anaviy ta'lim jarayonida o'qituvchilar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini doimiy kuzatib borishi va zarur bo'lsa, individual tavsiyalar berishi mumkin. Onlayn platformalarda esa bu nazorat yetarli darajada bo'lmasligi mumkin. Masalan, sun'iy intellekt asosida baholash tizimlari xatolarni tahlil qilishda aniq ishlamasligi yoki talabalarning haqiqiy tushunish darajasini aniqlay olmasligi mumkin (Mayer, 2020) [3]. Onlayn o'rganish jarayoni odatda turli xil internet resurslaridan foydalanishni talab qiladi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar, reklama va boshqa onlayn faoliyatlar o'quvchilarni asosiy maqsaddan chalg'itishi mumkin. Masalan, o'quvchilar dars vaqtida elektron qurilmalar orqali boshqa kontentlarni ko'rib chiqishi va natijada samaradorlik pasayishi mumkin (Anderson, 2018) [1]. Onlayn platformalar til o'rganish jarayonini osonlashtirgan bo'lsa-da, ular bilan bog'liq muammolar ham mavjud. Samarali natijalarga erishish uchun onlayn ta'limni an'anaviy o'qitish usullari bilan uyg'unlashtirish muhim. Nazorat mexanizmlarini yaxshilash, real muloqot imkoniyatlarini ko'paytirish va o'quvchilarni motivatsiya qilish bo'yicha strategiyalar ishlab chiqish onlayn ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Xulosa. Onlayn platformalar xorijiy tillarni o'rganish jarayonini ancha osonlashtiradi va uni interaktiv, shaxsiylashtirilgan hamda qiziqarli qiladi. Ular istalgan joyda va vaqtda ta'lim olish imkonini yaratib, multimediyaviy materiallar va real hayotga yaqin mashg'ulotlar orqali o'rganish samaradorligini oshiradi. Shu sababli, zamonaviy texnologiyalar til o'rganish sohasida inqilobiy o'zgarishlarga sabab bo'lib, ta'lim olish jarayonini yanada qulay va samarali qilib bormoqda. Biroq, samarali o'rganish uchun an'anaviy usullar va jonli muloqot bilan birga foydalanish ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Anderson, J. (2018). E-learning and its impact on language acquisition. *Educational Technology Review*, 15(3), 45-60.

XORIJIY TILLARNI O'QITISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR NAZARIYANING AMALIYOTGA TATBIQI

mavzusidagi respublika ilmiy-amaliy anjumani

2. Pérez, L., & Murray, B. (2019). Artificial intelligence in personalized learning: The future of language education. *Journal of Digital Learning*, 22(4), 78-95.
3. Mayer, R. (2020). Multimedia learning: The power of visual and auditory integration. *Educational Psychology Journal*, 28(2), 102-118.
4. Lee, C., & Mak, T. (2021). Virtual language exchange programs and their effectiveness in speaking proficiency. *International Journal of Language Studies*, 19(1), 33-50.
5. Johnson, M., & Smith, K. (2017). The economic benefits of online education: Cost-effectiveness in language learning. *Journal of Educational Research*, 14(3), 67-82.
6. Kirkpatrick, D. (2022). Maximizing engagement in online language learning: Strategies for effective e-learning. *Journal of Online Education*, 30(4), 55-72.